

**Положення про корабельну
службу у
Військово-Морських Силах
Збройних Сил України**

Символом української військової звитяги, поруч з козаком, який тримає наготові рушницю, є козацький човен – чайка, про яку складені легенди. Роками українські військові моряки вдосконалювали свої вміння і навички. Основа ефективності бойових дій на морі полягає в знанні особовим складом основ теорії корабля, знання морського театру та інших районів ведення дій. Капітан, офіцери, мічмани, старшини, і матроси повинні досконало знати свій корабель і вміти правильно управляти ним, ефективно використовувати його зброю та технічні засоби. Обов'язки офіцерів, мічманів, старшин, матросів, розподіл по командних пунктах і бойових постах, що є основою бойової організації корабля докладно викладені у бойових інструкціях. Бойові інструкції зводяться в збірник бойових інструкцій особового складу корабля, який додається до книги корабельних розписів. Для однотипних бойових кораблів Головний штаб Головного командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України розробляє і видає типові бойові інструкції.

Видання розраховане на капітанів, офіцерів, мічманів, старшин, і матросів, які прагнуть вдосконалювати свою бойову підготовку і підвищувати рівень знань. Практичний посібник стане в нагоді широкому колу читачів, які прагнуть вивчити основи організації корабельної служби, заходів щодо забезпечення високої бойової готовності і безпеки кораблів у морі та пунктах базування, обов'язків службових осіб, організації бойової підготовки, правил несення служби корабельних нарядів і встановлення військових морських ритуалів на кораблях Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО КОРАБЕЛЬНУ СЛУЖБУ

У ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛАХ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2022

**Положення про корабельну службу у Військово-Морських Силах Збройних
П 52 Сил України. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2022. — 304 с.**

ISBN 978-611-01-2625-0

Символом української військової звитяги, поруч з козаком, який тримає напоготові рушницю, є козацький човен – чайка, про яку складені легенди. Роками українські військові моряки вдосконалювали свої вміння і навички. Основа ефективності бойових дій на морі полягає в знанні особовим складом основ теорії корабля, знання морського театру та інших районів ведення дій. Капітан, офіцери, мічмани, старшини, і матроси повинні досконало знати свій корабель і вміти правильно управляти ним, ефективно використовувати його зброю та технічні засоби. Обов'язки офіцерів, мічманів, старшин, матросів, розподіл по командних пунктах і бойових постах, що є основою бойової організації корабля докладно викладені у бойових інструкціях. Бойові інструкції зводяться в збірник бойових інструкцій особового складу корабля, який додається до книги корабельних розписів. Для однотипних бойових кораблів Головний штаб Головного командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України розробляє і видає типові бойові інструкції.

Видання розраховане на капітанів, офіцерів, мічманів, старшин, і матросів, які прагнуть вдосконалювати свою бойову підготовку і підвищувати рівень знань. Практичний посібник стане в нагоді широкому колу читачів, які прагнуть вивчити основи організації корабельної служби, заходів щодо забезпечення високої бойової готовності і безпеки кораблів у морі та пунктах базування, обов'язків службових осіб, організації бойової підготовки, правил несення служби корабельних нарядів і встановлення військових морських ритуалів на кораблях Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

УДК 355/359(477)(060.13)

ISBN 978-611-01-2625-0

© Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.

Зміст

Загальні положення.....	7
-------------------------	---

Частина 1

Організація корабля та основні обов'язки службових осіб

Розділ 1. Бойова та повсякденна організація корабля

Загальні положення.....	11
Командні пункти та бойові пости	12
Бойовий номер	13
Корабельні розписи	14
Оголошення тривоги на кораблі	20

Розділ 2. Основні обов'язки командування і штабу з'єднання кораблів

Командир з'єднання кораблів.....	21
Начальник штабу з'єднання кораблів	25
Заступник командира з'єднання кораблів	28
Помічник командира з'єднання кораблів з живучості.....	35
Флагманські спеціалісти штабу з'єднання кораблів	38
Обов'язки інших службових осіб з'єднання кораблів	41

Розділ 3. Основні обов'язки особового складу корабля

Командир корабля.....	42
Загальні обов'язки командира корабля	42
Обов'язки командира корабля під час підготовки до плавання	44
Обов'язки командира корабля у випадку аварії.....	46
Обов'язки командира корабля під час будівництва та ремонту корабля.....	51
Старший помічник командира корабля.....	54
Заступник командира корабля з виховної роботи.....	56
Помічник командира корабля	58
Помічник командира корабля з постачання.....	60
Командир групи (батареї), інженер.....	63
Командир відсіку підводного човна.....	65
Головний боцман корабля	68
Командир (старшина) команди	70
Командир відділення	71
Командир бойового поста	73
Матрос	73

Частина 2. Підготовка та забезпечення корабля

Розділ 4. Бойова підготовка

Загальні положення.....	75
Підготовка офіцерів	85
Підготовка корабля	87
Планування та облік бойової підготовки.....	88
Розділ 5. Виховна робота на кораблі	89

Розділ 6. Експлуатація та ремонт корабля

Загальні положення.....	92
Бойове і повсякденне використання зброї та технічних засобів корабля	93
Повсякденне утримання зброї та технічних засобів корабля.....	95
Ремонт корабля	97

Розділ 7. Забезпечення живучості корабля

Загальні положення.....	101
Запобігання вибухам та пожежам на кораблі	102
Запобігання надходженню води всередину корабля	106
Боротьба з бойовими й аварійними пошкодженнями корабля.....	110
Організація боротьби за живучість корабля.....	110
Боротьба з пожежами на кораблі	113
Боротьба з надходженням води	114
Боротьба за живучість зброї та технічних засобів.....	115
Захист особового складу від впливу шкідливих речовин (газів).....	116
Боротьба за врятування аварійного корабля та особового складу	117

Розділ 8. Медичне забезпечення корабля

Загальні положення.....	120
Лікувально-профілактичне забезпечення особового складу корабля.....	121
Банно-пральне обслуговування	127

Розділ 9. Базування та матеріальне забезпечення кораблів

Загальні положення.....	127
Розміщення особового складу корабля в приміщеннях берегової бази	129
Поповнення запасів корабля	130

Частина 3. Повсякденна служба корабля

Розділ 10. Корабельний розпорядок дня.....	132
--	-----

Розділ 11. Утримання корабля

Корабельні завідування.....	134
Корабельні погребі для збереження боєприпасів	138
Огляди бойових частин, служб	143

Корабельні роботи.....	144
Прибирання на кораблі.....	146
Утримання пірсів, причальних стінок та акваторій.....	148

Розділ 12. Корабельні правила

Правила поведінки особового складу на кораблі.....	149
Правила користування корабельними катерами та шлюпками.....	151
Правила безпеки на кораблі.....	155

Розділ 13. Повсякденне життя на кораблі

Розміщення особового складу на кораблі.....	161
Кубрики та порядок, який у них підтримується.....	161
Каюти, порядок їхнього розподілу та використання.....	163
Порядок харчування старшин та матросів на кораблі.....	164
Кают-компанія корабля.....	165
Допуск на корабель.....	166

Розділ 14. Звільнення особового складу корабля на берег

Загальні положення.....	169
Звільнення особового складу корабля у відпустку.....	174

Частина 4. Служба корабельних нарядів

Розділ 15. Чергування, вахта та наряди на роботу

Загальні положення про корабельні чергування і вахту.....	175
Організація чергування на кораблях.....	178
Організація вахти на кораблі.....	179
Порядок призначення на корабельні чергування і вахту.....	180
Розвід добового наряду.....	180
Наряд на роботи.....	183

Розділ 16. Обов'язки осіб, які чергують

Черговий з'єднання (групи) кораблів.....	185
Помічник чергового з'єднання (групи) кораблів з живучості.....	187
Черговий надводного корабля.....	189
Черговий підводного човна.....	193
Черговий низів надводного корабля.....	198
Дозорний з живучості надводного корабля.....	200
Днювальний приміщення на кораблі (днювальний команди на березі).....	201
Черговий боцман.....	202
Старшина чергового катера (шлюпки).....	203
Черговий камбуза.....	203
Черговий сигналіст.....	205
Черговий казарми.....	206
Черговий команди.....	206

Розділ 17. Обов'язки осіб, які несуть вахту	
Вахтовий офіцер	209
Загальні обов'язки	209
Обов'язки на ходу корабля	211
Обов'язки під час стоянки корабля на якорі (бочці, швартовах)	214
Командир вахтового поста	218
Озброєний вахтовий	220
Командир рятувальної шлюпки	222
Вахтовий на кінцях	223

Розділ 18. Спеціальні наряди

Загальні положення	224
Черговий бойової частини (служби)	225
Командир дозору і дозорні погребів з боєприпасами	227

Частина 5. Прапори, почесні, урочистості, візити

Розділ 19. Підіймання і спуск прапорів на кораблі

Державний Прапор України	228
Прапор Військово-Морських Сил Збройних Сил України	229
Прапори посадових осіб	233
Прапори суден забезпечення	234
Гюйс корабля	234
Вимпели корабля	234
Прапори розцвічування корабля	235
Порядок зберігання прапорів на кораблі	235

Розділ 20. Віддання почесей на кораблі

Обмін почесами у разі зустрічі кораблів	236
Зустріч службових осіб, що прибувають на корабель	238
Виконання військового вітання військовослужбовцями на кораблі	240
Віддання військових почесей в особливих випадках	241

Розділ 21. Салюти, паради та урочистості на кораблі

Салюти	244
Паради кораблів	245
Урочистості на кораблі	246
Паради на березі	247
Історичні предмети корабля	248

Розділ 22. Відвідування кораблем територіального моря і порту іноземної держави

Загальні положення	249
Підготовка корабля до відвідування порту іноземної держави	250
Перебування корабля в порту іноземної держави	250
Додатки	254



**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО КОРАБЕЛЬНУ СЛУЖБУ
У ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛАХ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**Про затвердження
Положення про корабельну службу
у Військово-Морських Силах Збройних Сил України**

Наказ Міністра оборони України
від 25 листопада 2003 року N 415
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
17 грудня 2003 р. за N 1170/8491

З метою визначення організації корабельної служби, заходів щодо забезпечення високої бойової готовності і безпеки кораблів у морі та пунктах базування, обов'язків службових осіб, організації бойової підготовки, правил несення служби корабельних нарядів і встановлення військових морських ритуалів на кораблях Військово-Морських Сил Збройних Сил України **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити Положення про корабельну службу у Військово-Морських Силах Збройних Сил України, що додається.
2. Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилки.

Міністр оборони України
Є. К. Марчук

Загальні положення

1. Військово-Морські Сили Збройних Сил України (далі може використовуватися Військово-Морські Сили) це вид Збройних Сил України, який відповідно до чинного законодавства виконує покладені на нього завдання щодо оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

2. Військовий корабель це корабель (судно), що належить до Військово-Морських Сил, має зовнішні розпізнавальні знаки державної належності і є під командуванням офіцера (мічмана), який перебуває на військовій службі в Збройних Силах України.

3. Надводні кораблі, підводні човни, кораблі спеціального призначення, морські та рейдові судна забезпечення, а також їхні катери та шлюпки несуть прапор Військово-Морських Сил Збройних Сил України, який визначає державну належність корабля. Кораблі, що будуються, від початку розміщення на них особового складу несуть Державний Прапор України, піднятий на кормовому флагштоку (на гафелі).

Прапор Військово-Морських Сил Збройних Сил України, піднятий на кораблі Військово-Морських Сил, є його Бойовим Прапором. Він символізує недоторканність і готовність корабля захищати державні інтереси України на морі.

4. До корабельного складу Військово-Морських Сил належать бойові надводні кораблі, підводні човни, кораблі спеціального призначення, морські та рейдові судна забезпечення.

5. Кораблі Військово-Морських Сил вирішують покладені на них завдання як самостійно, так і у взаємодії з іншими кораблями, морською авіацією, військами берегової оборони та військовими частинами інших видів Збройних Сил України.

6. Кораблі Військово-Морських Сил, їхні літальні апарати, катери та шлюпки є власністю України і, де б вони не перебували, є під юрисдикцією України.

7. Кораблі Військово-Морських Сил неухильно дотримуються норм чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

У водах відкритого моря, портах та територіальному морі інших держав жоден іноземний уряд чи його представники не мають права втручатися в повсякденну життєдіяльність кораблів Військово-Морських Сил. Будь-яка така спроба повинна рішуче припинятися, у виняткових випадках силою зброї.

8. Спірні питання та непорозуміння у правовідносинах, які виникли в територіальному морі іноземних держав, урегульовуються командирами кораблів особисто або через представників Міністерства закордонних справ України, дотримуючись вимог та норм міжнародного права.

9. Положення про корабельну службу у Військово-Морських Силах Збройних Сил України (далі Положення) в частині, не передбаченій військовими статутами Збройних Сил України, визначає: основи бойової і повсякденної організації корабля; основні обов'язки службових осіб командування й штабу з'єднання кораблів та службових осіб й особового складу корабля; бойову підготовку, виховну роботу, експлуатацію, ремонт та забезпечення живучості корабля; базування, матеріальне забезпечення кораблів; заходи щодо збереження й зміцнення здоров'я особового складу корабля; організацію служби корабельних нарядів; підняття й спуск прапорів; порядок віддання почестей; проведення урочистостей на кораблі і організацію візитів кораблів Військово-Морських Сил.

10. Вимоги Положення поширюються на всі бойові кораблі, кораблі спеціального призначення, морські та рейдові судна забезпечення, які укомплектовані військовослужбовцями, а також на катери та шлюпки, що несуть прапор Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Вимоги Положення обов'язкові для всіх екіпажів кораблів, у тому числі і для екіпажів, розміщених на березі, а також для всіх осіб, які тимчасово перебувають на кораблі.

11. Особовий склад Військово-Морських Сил з питань виконання загальних обов'язків військовослужбовців, у взаємовідносинах із військовослужбовцями Збройних Сил України та під час несення служби на березі керується вимогами військових статутів Збройних Сил України.

Частина 1

Організація корабля та основні обов'язки службових осіб

Розділ 1

Бойова та повсякденна організація корабля

Загальні положення

12. Бойові надводні кораблі, підводні човни, катери, які несуть зброю, а також кораблі спеціального призначення (далі кораблі) залежно від озброєння та призначення поділяються на класи, а в межах одного і того самого класу на підкласи з урахуванням дальності плавання, водотоннажності або спеціалізації.

Залежно від тактико-технічних даних та призначення, а також для визначення старшинства командирів і норм матеріального та технічного забезпечення бойові кораблі поділяються на ранги.

У Військово-Морських Силах установлено чотири ранги кораблів. Найвищим є перший ранг. Поділ кораблів на класи, підкласи, ранги тощо здійснюється у порядку, визначеному Міністром оборони України.

13. Бойова та повсякденна організація корабля створюється залежно від його бойового призначення, класу та рангу корабля. Організаційно-штатна структура визначається штатом корабля.

14. Командування кораблем покладається на командира корабля. Старший помічник командира корабля є його першим заступником. На кораблі, де посада старшого помічника командира корабля не передбачена штатом, його обов'язки виконує помічник командира корабля.

15. Для ефективного застосування зброї та використання технічних засобів на кораблях створюються бойові частини й служби, які зазначаються в штатах кораблів і наведені у таблиці.

N з/п	Найменування бойової частини (служби)	Умовне скорочення
1	Штурманська бойова частина	БЧ-1
2	Ракетно-артилерійська бойова частина	БЧ-2
3	Мінно-торпедна бойова частина	БЧ-3
4	Бойова частина зв'язку	БЧ-4
5	Електромеханічна бойова частина	БЧ-5
6	Авіаційна бойова частина	БЧ-6
7	Радіотехнічна бойова частина	БЧ-7
8	Служба радіаційного, хімічного, біологічного захисту й екологічної безпеки	Сл-РХБЗ і ЕБ
9	Медична служба	Сл-М
10	Служба постачання	Сл-П

16. Залежно від рангу корабля бойові частини та служби поділяються на групи, батареї, команди, відділення, які очолюються відповідними командирами та начальниками.

Назви підрозділів бойових частин і служб, а також назви посад їхніх командирів та начальників зазначаються в штаті корабля.

На кораблях 2, 3, 4-го рангів на одного офіцера може покладатися постійне командування двома й більше бойовими частинами та службами, що зазначається в штаті корабля.

17. Увесь особовий склад корабля становить його екіпаж. Первинними підрозділами екіпажу є відділення, які очолюються командирами відділень. Відділення можуть зводитися в команди, які очолюються командирами (старшинами) команд.

18. На надводних кораблях можуть створюватися відділення, команди та інші формування особового складу, які не входять до складу бойових частин і служб, а безпосередньо підпорядковуються старшому помічникові (помічникові) командира корабля. До таких належать: команда управління, боцманська команда, команда обслуговування авіаційного обладнання та секретна частина. На підводному човні функції боцманської команди виконує команда рульових-сигнальників, яка підпорядковується командирові штурманської бойової частини.

Командні пункти та бойові пости

19. Для ведення бойових дій особовий склад корабля розподіляється по командних пунктах і бойових постах, що є основою бойової організації корабля.

Командний пункт це місце на кораблі, обладнане необхідними засобами управління та зв'язку, звідки командир керує діями підпорядкованих йому підрозділів, застосуванням зброї, використанням технічних засобів та боротьбою за живучість, а також підтримує зв'язок зі старшим командиром і бойовими частинами та підрозділами, що взаємодіють.

Головний командний пункт корабля це командний пункт командира корабля. У випадку виходу з ладу головного командного пункту за рішенням командира корабля або офіцера, що його заміщує, один з командних пунктів бойових частин (якщо конструкцією корабля не передбачений запасний командний пункт) використовується як запасний командний пункт.

Флагманський командний пункт це командний пункт командира з'єднання кораблів, який розгортається для забезпечення роботи штабу з'єднання кораблів.

20. Бойовий пост це місце на кораблі, де розташована зброя і необхідні технічні засоби, які особовий склад обслуговує та використовує за призначенням. Бойовий пост очолюється командиром бойового поста.

21. Командні пункти та бойові пости мають назву, позначення та порядкові номери. На надводних кораблях командні пункти та бойові пости нумеруються за порядком номерів у кожній бойовій частині (службі). Бойові пости на надводних кораблях 4-го рангу нумеруються за загальним порядком номерів за командами (відділеннями). На підводних човнах командні пункти нумеруються в кожній бойовій частині (службі) за порядком номерів від носа до корми. Номери бойових постів підводного човна складаються з двох знаків (цифр чи літер). Перша цифра (літера) указує на номер відсіку, друга на належність бойового поста до бойової частини (служби).

Типове позначення командних пунктів і бойових постів зазначене в додатку 1 до Положення.

Бойовий номер

22. На кораблі мічманам, старшинам і матросам привласнюються бойові номери, які заносяться до табеля нумерації особового складу.

Бойовий номер складається з трьох частин:

перша частина (цифра чи літера) указує, у якій бойовій частині (службі) знаходиться мічман, старшина або матрос згідно з розписом бойової тривоги;

друга частина (одна чи дві цифри) указує номер бойового поста;

третья частина (дві цифри) указує на належність мічмана, старшини чи матроса до бойової зміни; перша цифра означає номер бойової зміни, а друга цифра порядковий номер мічмана, старшини чи матроса в бойовій зміні.

Бойовим змінам привласнюються такі цифри:

першій бойовій зміні 1, 5; другій бойовій зміні 2, 4; третій бойовій зміні 3, 6.

Якщо бойова зміна на бойовому посту в своєму складі має до 9 осіб, то для позначення бойових змін використовуються цифри 1, 2, 3, якщо від 9 до 18 осіб, то цифри 4, 5, 6.

23. Бойові номери старшин і матросів, які не допущені до виконання обов'язків за посадою, а також курсантів та стажистів, що проходять практику на кораблях, містять цифру "0" (нуль), яка ставиться перед першою цифрою (літерою) бойового номера.

Кожному офіцерові та мічманові з екіпажу корабля під час перебування на кораблі на обмундирування на лівому боці грудей прикріплюється картка встановленого зразка зі скороченою назвою посади.

Старшинам і матросам з екіпажу корабля картка встановленого зразка із зазначенням бойового номера прикріплюється на робочий одяг на лівому боці грудей.

24. Мічмани, старшини та матроси отримують книжку "Бойовий номер", у якій зазначаються їхнє місце перебування та обов'язки згідно з усіма корабельними розписами, а також номери закріпленої за ними особистої зброї, протигазу тощо.

Книжки "Бойовий номер" перебувають на обліку. У разі сходження з корабля, вибуття у відрядження, у відпустку тощо мічмани, старшини та матроси здають книжку "Бойовий номер" на зберігання у своєму підрозділі й отримують її після повернення на корабель.

Корабельні розписи

25. Корабельні розписи поділяються на бойові та повсякденні. Бойові корабельні розписи розробляються для розподілу особового складу по командних пунктах та бойових постах для застосування зброї й використання технічних засобів корабля, а повсякденні корабельні розписи розробляються для організації виконання інших корабельних заходів та робіт. Корабельні розписи затверджуються командиром корабля.

26. Основним документом, який визначає організацію корабля в бою, є розпис з бойової тривоги. Він є підставою для розробки всіх інших корабельних розписів.

27. Особовий склад корабля розподіляється по командних пунктах і бойових постах з урахуванням спеціальностей та рівня підготовки. Розподіл особового складу здійснюється для забезпечення в бою найбільш повного та ефективного застосування зброї, використання технічних засобів корабля та взаємозамінності особового складу.

28. Згідно з розписом з бойової тривоги кожний офіцер корабля має не менше двох заступників, що визначаються наказом командира корабля. Ця вимога рівною мірою стосується й окремих мічманів та старшин, які виконують особливо відповідальні обов'язки. Решта мічманів, старшин та матросів має по одному заступникові.

У випадку неспроможності командира корабля виконувати свої обов'язки в бою (тяжке поранення, загибель, контузія тощо) його заміщає старший помічник командира корабля. Порядок подальшого заміщення командира корабля залежить від ступеня підготовки офіцерського та мічманського складу й визначається наказом командира корабля.

29. Проект розпису з бойової тривоги головного корабля кожної серії розробляється Головним штабом Головного командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України. Після призначення на корабель, який будується (переобладнується, модернізується), особового складу командири бойових частин і начальники служб під керівництвом старшого помічника (помічника) командира корабля та за участю флагманських спеціалістів штабу з'єднання кораблів доопрацьовують розпис з бойової тривоги. Під

час доопрацювання вони враховують зміни в озброєнні і технічних засобах, а також особливості розміщення їх на кораблі. Доопрацьований розпис із бойової тривоги затверджується командиром з'єднання кораблів.

30. Зміни та доповнення до розпису з бойової тривоги й до інших корабельних розписів кораблів з'єднання вносяться наказом командира з'єднання кораблів за поданням (пропозиціями) командирів кораблів, зробленими на підставі досвіду організації служби на кораблях та погодженими флагманськими спеціалістами штабу з'єднання кораблів.

31. До бойових корабельних розписів належать:

розпис з бойової тривоги (бойової готовності N 1) зі схемами технічного та візуального спостереження за підводною, надводною і повітряною обстановкою, з табелями командних пунктів, бойових постів і нумерації особового складу корабля;

розпис із бойової готовності N 2 зі схемами технічного та візуального спостереження за підводною, надводною і повітряною обстановкою.

На підводних човнах складаються два розписи з бойової тривоги окремо для підводного та надводного положень та два розписи з бойової готовності N 2 також для підводного й надводного положень. Розписи для підводного положення є основними.

До бойових корабельних розписів також належать:

розпис із приготування корабля до бою та до походу;

розпис із боротьби за живучість корабля;

розпис із боротьби з підводними диверсійними силами та засобами;

розпис із приймання та здавання боєприпасів;

розпис корабельної підривної команди;

розпис зі спеціальної обробки корабля, в якому зазначаються обов'язки особового складу щодо дезактивації, дегазації, дезінфекції, дозиметричного та хімічного контролю, санітарної обробки екіпажу, а також на випадок уведення на кораблі карантину (обсервації).

Крім зазначених розписів, складаються:

на надводних кораблях:

розпис із надання допомоги кораблю (судну) чи літальному апаратові, що зазнає лиха, і сходження з корабля аварійно-рятувальної групи;

розпис із приготування корабля до приймання літальних апаратів, забезпечення польотів та управління ними;

розпис із постановки та підймання забортних гідроакустичних пристроїв;

розпис корабельного коригувального поста (для калібру артилерійської установки 100 мм і більше);

розпис із постановки та підймання тралів;

розпис із приготування та постановки мін;
розпис із приймання та висадки десанту й сходження корабельного десантного підрозділу зі схемою розміщення особового складу та техніки на кораблі;

розпис на час проходу вузькостей (плавання в складних умовах);
розпис з евакуації особового складу, тасмних документів та техніки (їх знищення);

на підводних човнах:
розпис з використання систем роботи дизеля та поповнення повітря під водою;

розпис вахт під час перебування підводного човна на ґрунті.
32. До повсякденних корабельних розписів належать:
розпис із завідувань, огляду й перевірки зброї та технічних засобів;
розпис із постановки (зняття) на якір (бочку, швартови);
розпис із буксирування зі схемами буксирування;
розпис із приймання й передавання твердих, рідких та вибухонебезпечних вантажів у морі;

розпис по каютах та кубриках;
розпис із прибирання;
розпис із фарбування корпусу корабля.
Крім зазначених розписів, складаються:
на надводних кораблях:
розпис із затемнення корабля;
розпис зі спуску та підймання плавучих засобів;
на підводних човнах:
розпис із заряджання акумуляторної батареї;
розпис роботи особового складу на верхній палубі (надбудові, за бортом).

33. У розписах зазначаються місце дій (командний пункт, бойовий пост, відсік, приміщення, частина корабля), обов'язки особового складу, посади офіцерів, посади і бойові номери мічманів, старшин, матросів.

Прізвища особового складу зазначаються лише в розписі з бойової тривоги та в табелі нумерації особового складу корабля.

Дії особового складу щодо герметизації корпусу корабля, за сигналами "Радіаційна небезпека", "Хімічна тривога" та під час надання допомоги пораненим і ураженим отруйними речовинами та газами визначаються в розписі з бойової тривоги у формі доповнень до основних обов'язків офіцерів, мічманів, старшин, матросів.

34. Бойові і повсякденні корабельні розписи вносяться до Книги корабельних розписів. Крім того, до неї вносяться:

корабельна бойова схема;
схема бойової організації корабля;
схема повсякденної організації корабля;
схема місць розташування та нумерації пожежних ріжків, вогнегасників, клапанів систем протипожежного та водяного захисту;
схема розташування газонепроникних приміщень корабля;
схема маркування водогазонепроникних дверей, люків, горловин та кришок вентиляційних шахт.

35. На корабельній бойовій схемі в кресленні повздовжнього розрізу корабля зазначається розташування всіх командних пунктів, бойових постів, відсіків та інших приміщень корабля, а також розташування засобів і ліній внутрішнього зв'язку.

На схемі бойової організації корабля зазначаються тільки командні пункти і бойові пости із зазначенням їхньої підпорядкованості під час оголошення бойової тривоги.

Бойові інструкції

36. У бойових інструкціях докладно викладаються обов'язки офіцерів, мічманів, старшин, матросів:

під час оголошення бойової тривоги;
під час застосування зброї і використання технічних засобів у бою;
під час боротьби за живучість зброї та технічних засобів;
під час боротьби з пожежею, з надходженням води та щодо захисту від впливу небезпечної концентрації шкідливих речовин (газів);
щодо герметизації корпусу корабля;
у разі термінового занурення підводного човна;
у разі приведення в дію систем роботи дизеля та поповнення повітря під водою;
у разі постановки підводного човна на стабілізатор глибини;
за сигналом "Хімічна тривога";
за сигналом "Радіаційна небезпека";
щодо спеціальної обробки корабля та особового складу;
щодо надання медичної допомоги пораненим і ураженим.

37. Бойові інструкції зводяться в збірник бойових інструкцій для особового складу корабля, який додається до книги корабельних розписів. Для однотипних бойових кораблів Головний штаб Головного командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України розробляє і видає типові бойові інструкції.

Нумерація відсіків, приміщень і цистерн корабля

38. Відсікам, приміщенням і цистернам надводного корабля та підводного човна надаються найменування, а тим, які мають однакове при-

значення й найменування, додатково надаються номери. На дверях, люках та горловинах робляться написи з найменуванням та номером приміщення (цистерни), до яких вони ведуть, наприклад "Електростанція N 2".

Нумерація проводиться послідовно в межах кожного головного не-проникного відсіку (надбудови) надводного корабля та відсіку підводного човна з носа до корми, знизу вгору. Нумерація починається з приміщень (цистерн) першого відсіку, продовжується безперервно в наступних відсіках надводного корабля, а потім у надбудовах.

Палуби та платформи нумеруються зверху донизу. Яруси надбудов нумеруються знизу вгору.

39. Під час оголошення тривоги і у повсякденній діяльності використовуються найменування й номери, які присвоєні приміщенням, відсікам та цистернам.

40. Горловини на кораблі поділяються на 4 категорії: "Б", "З", "Н", "Т" (перші літери слів "Боєприпаси", "Задрасна", "Наказ", "Тривога"). Особи, відповідальні за горловини, призначаються наказом командира корабля.

Типова таблиця маркування люків, дверей і горловин, яке визначає їхнє положення за різними ступенями бойової готовності та під час оголошення тривоги, зазначена в додатку 2 до цього Положення.

41. Горловини, які ведуть до погребів з боєприпасами та до приміщень, де зберігається авіаційний гас, позначаються літерою "Б".

Горловини з літерою "Б" завжди перебувають задрасними, а в разі відсутності людей у цих приміщеннях замикаються й опечатуються.

Горловини з літерою "Б" можуть відкриватися:

для проходження особового складу за сигналом тривоги, під час зміни вахт, для роботи й огляду приміщень особами чергової служби;

для завантаження та розвантаження боєприпасів і подачі їх за тривоги;

для вентиляції та охолодження приміщень.

Горловини з літерою "Б" відчиняються особами, до завідування яких належать приміщення, з дозволу командирів бойових частин, а також дозорними погребів з дозволу командира дозору.

42. На надводних кораблях літерою "З" позначаються горловини, які ведуть до міждонних, бортових, кінгстонних та ежекторних відгороджень, паливних, мастильних, водних, баластних, кренових і диферентних цистерн, форпіка, ахтерпіка та дверей кабельних коридорів.

Горловини з літерою "З" завжди перебувають задрасними, а горловини кінгстонних відгороджень замкненими. Горловини відчиняються з дозволу командира електромеханічної бойової частини під контролем призначеної ним особи.

Особа, яка отримала розпорядження відчинити чи зачинити горловини, доповідає про це черговому корабля (вахтовому офіцерові) і черговому електромеханічній бойовій частини.

Про відімкнення та замкнення горловин з літерою "З" вноситься запис до вахтового журналу, а на підводних човнах до журналу вахтового центрального поста.

На підводних човнах літерою "З" позначаються всі горловини та люки (крім рубкових люків і переділкових дверей, що позначаються літерою "Н").

43. До відкритих горловин, позначених літерою "З", в усіх випадках і до горловин, позначених літерою "Б", на час вентиляції приміщень виставляються вахтові. Горловина негайно задраюється (замикається), як тільки зникає потреба тримати її відкритою.

44. На надводних кораблях горловини, розташовані на першій безперервній палубі, що проходить над ватерлінією, а також горловини, розташовані нижче цієї палуби, позначаються літерою "Н", якщо вони не позначені літерами "Б" і "З".

Вони задраюються в таких випадках:

- щодня на ніч;
- за командою "Задраїти водонепроникні переділки";
- за командою "Корабель до бою та походу приготувати";
- у разі оголошення сигналу тривоги;
- під час маневрування і спільних вправ з іншими кораблями;
- під час проходу вузькостей (плавання в складних умовах, у тумані, у штормову погоду й районах, небезпечних для плавання);
- під час входу (виходу) до порту, пункту базування, шлюзу, доку тощо;
- під час плавання у районах інтенсивного судноплавства;
- під час буксирування.

45. На підводних човнах переділкові двері та люки для шлюзування, які позначені літерою "Н", повинні утримуватися зачиненими, але можуть тимчасово відчинятися для проходу особового складу чи за наказом центрального поста (під час вентилявання відсіків підводного човна, для подачі до дизелів повітря тощо).

46. Для забезпечення нормальних умов для відпочинку особового складу за наказом чергового корабля частина горловин, позначених літерою "Н", якщо дозволяють обставини, може відчинятися. Чергова служба корабля повинна стежити за тим, щоб інші горловини, позначені літерою "Н", були зачиненими.

Перелік горловин та ілюмінаторів, які за вказівкою чергового корабля можуть утримуватись відчиненими, визначається наказом командира корабля.

Коли відпадає потреба в тому, щоб горловини з літерою "Н" перебували у задраєному стані, подається команда "Віддраїти водонепроникні переділки". За повсякденними умовами ця команда за наказом чергового корабля подається зранку (після підйому особового складу).

47. На надводних кораблях горловини, розташовані вище першої безперервної палуби, яка проходить над ватерлінією, позначаються літерою "Т", якщо вони не позначені літерами "Б" і "З". Вони задраюються лише у разі оголошення сигналу тривоги.

48. На підводному човні під час оголошення сигналів тривоги та бойової готовності N 1 і N 2 наказ про відчинення горловин з літерами "Б", "Н", "Т" для проходу особового складу або для інших потреб віддається лише з головного командного пункту, а на надводному кораблі, крім того, і з командного пункту енергетики та живучості.

За бойовою готовністю N 2 частина дверей та люків, які визначаються у наказі командира корабля, може відчинятися для переміщення особового складу й провітрювання приміщень.

49. За командою "Корабель до бою та походу приготувати", за сигналами тривоги, під час оголошення бойової готовності, а також на ходу корабля всі ілюмінатори надводного корабля задраюються.

Під час стоянки корабля на якорі (боцці, швартовах) за сигналом "Задрайти водонепроникні переділки" задраюються всі ілюмінатори, які розташовані нижче верхньої палуби. За спеціальним дозволом чергового корабля окремі ілюмінатори (у житлових приміщеннях) можуть відчинятися для забезпечення нормальних умов відпочинку особового складу.

Якщо приміщення (каюта) зачиняється на замок, то всі ілюмінатори в ньому задраюються.

Оголошення тривоги на кораблі

50. На кораблі встановлюються такі види тривоги і умови їх оголошення: бойова тривога, навчальна тривога, аварійна тривога, хімічна тривога, радіаційна небезпека.

Бойова тривога для ведення бою, для фактичного підвищення бойової готовності.

У воєнний час вихід (вхід) з пункту базування (до пункту базування), прохід вузькостей, плавання в складних умовах і в районах, небезпечних для плавання, а також екстрене приготування корабля до бою та походу проводяться за сигналом бойової тривоги.

Навчальна тривога для відпрацювання дій екіпажу корабля за сигналом бойової тривоги; для виконання корабельних бойових вправ з практичним застосуванням зброї; для проведення з екіпажем корабля кора-

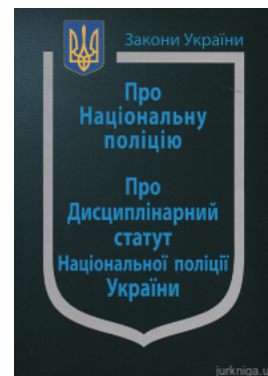
Книги, які можуть вас зацікавити



Закон України "Про правовий режим воєнного стану".
Алерта



ПДР України 2026 з коментарями



Закон України "Про Національну поліцію",
"Про дисциплінарний статут Національної поліції України"



Кримінальний процесуальний кодекс України



Кримінальний кодекс України. Алерта



Інженерні боєприпаси, які використовувались (можуть використовуватись) збройними силами РФ або НЗФ на сході України (за досвідом проведення ООС...

Перейти до галузі права
Військове право



Перейти на сайт →